

Inlichtingen op adressen betreff. exploitatie der visschershaven te IJmuiden.

(63. 1.)

VERSLAG DER COMMISSIE.

(De vroegere stukken zijn gedrukt onder n°. 200 der Zitting 1898—1899.)

Bij besluit der Kamer van 21 Juni 1899 werden in handen der ondergeteekenden gesteld de inlichtingen, door den heer Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid bij schrijven van 19 Juni 1899 verstrekt omtrent twee adressen (a en b) van een aantal reeders, schippers en visschers, belanghebbenden bij de exploitatie van de visschershaven te IJmuiden, de Kamer verzoekende die maatregelen te nemen, welke voor hetgeen zij noemen het behoud van den vrijen handel in die haven onontbeerlijk zijn.

Later zijn aan ons nog toegezonden zeven tot de Kamer gerichte adressen, alle tot dezelfde aangelegenheid betrekking hebbende, en wel:

c. adres n°. 1714, ingekomen 21 Juni 1899, waarbij de Nederlandsche Crediet- en Deposito-Bank, firma MEES en RITSEMA, gevestigd te Haarlem, zich beklagt over benadeeling en verzoekt dat de Kamer haar invloed zal aanwenden, opdat ook aan haar worde toegestaan naast de Haarlemsche Bankvereniging en op dezelfde voorwaarden in de vischhal te IJmuiden een agentschap te vestigen;

d. adres n°. 49, ingekomen 21 September 1899, met twee photographieën, waarbij L. GROEN en nog 7 anderen zich beklagen over vermeende kwelling, hun aangedaan door den directeur der visschershaven te IJmuiden;

e. adres n°. 66, ingekomen 21 September 1899, waarbij J. MEDIK en 12 anderen zich beklagen over de regeling van krediet, korting en afrekening bij den Rijksvischafslag te IJmuiden;

f. adres n°. 110, ingekomen 27 October 1899, waarbij 5 te IJmuiden gevestigde commissionnaires zich beklagen over hetgeen zij noemen de deloyale concurrentie, hun van 's Rijkswege aangedaan;

g. adres n°. 121, ingekomen 9 November 1899, waarbij een der medeonderteekenaars van het boven reeds sub f vermeld verzoekschrift van 27 October, de commissionnaire A. S. GROEN, zich onder mededeeling van het wedervaren van den Stoomtrawler *Ostero* nogmaals beklagt over de hem van Rijkswege aangedane concurrentie;

h. adres n°. 130, ingekomen 15 November 1899, waarbij eenige reeders of belanghebbenden bij de Nederlandsche visscherij hunne ingenomenheid betuigen met de instelling van een Rijksvischafslag te IJmuiden en der Kamer dringend verzoeken maatregelen te willen uitlokken, strekkende om den Rijksvischafslag zoo krachtig mogelijk te maken en den particulieren afslag van versche visch in de visschershaven te IJmuiden te verbieden; (bijna alle 15 onderteekenaars van dit adres wonen te Rotterdam of in de omgeving van die stad);

i. adres n°. 131, ingekomen 15 November 1899, van de afdeeling IJmuiden der vereniging ter bevordering der Nederlandsche visscherij, president S. P. KUYPER, secretaris A. S. GROEN, waarbij deze afdeeling opkomt tegen den inhoud en de strekking van het boven sub h. vermeld adres n°. 130.

§ 1. De ondergeteekenden meenen aan de bedoeling der Kamer te beantwoorden door ook den inhoud dezer adressen te behandelen en daarbij rekening te houden met de inlichtingen, omtrent de adressen d, e, f en g door den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid bij schrijven van 4 November 1899 en 11 Januari 1900 aan de Eerste Kamer verstrekt (zie *Handelingen* der Eerste Kamer, 1899—1900, bladz. 11 en bladz. 81) en met hetgeen over den vischafslag te IJmuiden bij verschillende gelegenheden in de beide Kamers der Staten-Generaal is gezegd.

Dat alles zooveel mogelijk samenvattende meenen wij het volgende te mogen constateeren:

Bij de wet van 31 Mei 1887 (*Staatsblad* n°. 98) werd besloten tot den aanleg van eene haven te IJmuiden bezuiden het kanaal en daarmede gemeen liggende.

De Regeering heeft onder dit met den algemeenen naam *haven* aangeduide werk van den aanvang af begrepen al wat bij eene haven noodig is, ten einde de visschers waarvoor ze bestemd was, daarvan het meeste nut zouden kunnen trekken.

Zij wilde niet enkel eene veilige ligplaats scheppen, waar de in de Noordzee vertoevende vloot bij opkomend ongunstig weder eene toevlucht zou kunnen vinden, doch tevens ten behoeve van de

visschers gelegenheid geven, de door hen gevangen visch met den meesten spoed en op de voor hen voordeeligste wijze te verkoopen.

Daartoe moesten niet alleen goede lig- en loskaden worden aangelegd, doch moest ook gezorgd worden voor eene geschikte gelegenheid, waar de visch ten verkoop kon worden aangeboden, verkoopers en koopers elkaar konden ontmoeten en van waar de verkochte visch onmiddellijk per spoor naar de plaats van bestemming kon worden verzonden.

De Regeering heeft van meet af met deze eischen rekening gehouden en zich daardoor bij de keuze en inrichting der aan te leggen werken laten leiden.

Langs de havenboorden werden doelmatig ingerichte los- en laadkaden gemaakt, de spoorweg van Velzen naar IJmuiden werd verlengd en met de haven op zoodanige wijze in verbinding gebracht, dat de aangebrachte en verkochte visch dadelijk per spoor verder kon gezonden worden, en eindelijk werd eene vischhal gebouwd, waar koper en verkooper elkander konden ontmoeten en waarin de visch gesorteerd, uitgestald, verkocht, verpakt en ter verzending in de waggons kan worden geladen.

Aanvankelijk was die hal van hout.

De Regeering trok echter op de begroting voor het dienstjaar 1898 onder art. 78 van hoofdstuk IX eene som van f 615 000 uit, onder mededeeling, dat f 70 000 daarvan bestemd waren voor eene nieuw te bouwen vischhal te IJmuiden.

Die post vond in de Kamer bestrijding; de heeren de Waal Malefijt, van de Velde, Mutsaers, van der Kun en de Boer dienden een amendement in om die f 70 000 weder van de begroting af te voeren, niet omdat zij in beginsel tegen de stichting van eene Rijksvischhal te IJmuiden gekant waren, maar omdat zij de zaak nog niet rijp voor beslissing achtten. Bij de toelichting van het amendement wees de heer de Waal Malefijt, bij zijne op 21 December 1897 uitgesproken rede, er met name op, dat de Regeering niet kon volstaan met het bouwen van eene vischhal, doch daarbij zoowel in het financieele belang van den Staat als tot het tegengaan van misstanden eene regeling moest maken van de wijze waarop, en de voorwaarden waaronder van die hal gebruik zou kunnen worden gemaakt.

Hij achtte het wenschelijk dat te IJmuiden door de Regeering, in navolging van hetgeen op verscheidene plaatsen in Duitschland was geschied, een Rijksafslager zou worden aangesteld en dat voor het gebruik van de vischhal eene matige retributie zou worden geheven: doch juist daarom wenschte hij deze aangelegenheid in haar vollen omvang bij een afzonderlijk wetsvoorstel geregeld te zien en daarover niet incidenteel bij een weinig toegelichten begrotingspost uitspraak te doen.

Deze door de voorstellers van het amendement gedeelde zienswijze vond bijval bij de heeren Bahlmann en Bastert en ook bij den heer Lieftinck, die echter niet enkel *uitstel*, doch tevens *afstel* wenschte, daar hij het stichten van een vischhal liefst aan het particulier initiatief overgelaten zag.

Daarentegen werd het amendement bestreden door de heeren Tydeman, Krap, Conrad, Veegens en van Kempen en den Minister van Waterstaat, met het gevolg dat het amendement met 54 tegen 30 stemmen werd verworpen, nadat de Minister uitdrukkelijk had verklaard, dat hij geen retributie geheven wilde zien voor het gebruik van de vischhal, doch wel in overweging wilde nemen om, wanneer wellicht spoedig tot de aanstelling van een Rijksafslager mocht worden overgegaan, van den verkoop eenig afslaggeld te doen betalen voor het gebruik maken van de diensten van dien Rijksambtenaar.

Uit deze herinnering aan het in December 1897 in de Kamer besprokene blijkt alzoo, dat de bouw der Rijksvischhal heeft plaats gehad in gemeen overleg en met goedvinden der Kamer en dat daarbij van de zijde der Kamer zonder iemands tegenspraak is aangedrongen op het ter voorkoming van misbruik aanstellen van een Rijksafslager en op het heffen van eene matige retributie voor de door dien ambtenaar te bewijzen diensten.

De Regeering handelde aanvankelijk geheel in dien geest; zij stuitte echter weldra op ernstige tegenwerking.

Onder den invloed daarvan kwam het Koninklijk besluit van 25 Maart 1899 (*Staatsblad* n°. 85) tot stand, dat aanleiding gaf tot de adressen, waaromtrent thans door de Regeering aan de Kamers inlichtingen zijn verstrekt.

Bij dat Koninklijk besluit tot wijziging van het reglement van politie voor de visschershaven te IJmuiden werd, met ingang van 1 Juli 1899, het bij Koninklijk besluit van 15 Juni 1896 (*Staatsblad* n°. 96) vastgesteld reglement van politie voor de visschershaven te IJmuiden ingetrokken en vervangen door een geheel nieuw reglement.

In hoofdzaak wijkt dit reglement, behoudens het bepaalde bij artikel 22, niet af van dat van 1896. Alleen worden de functiën,

vroeger aan den hoofdingenieur opgedragen, daarbij overgedragen op den nieuw aangestelden directeur der visschershaven en doen daarbij de afslagers en halsnechten hunne intrude.

Voor het overige zijn, met uitzondering alleen van artikel 22, de 31 artikelen van het nieuwe reglement nagenoeg woordelijk gelijkloidend met die van het oude.

Luidde artikel 22 van het reglement van 1896:

„Ieder is bevoegd zijn visch af te slaan of te doen afslaan, met inachtneming van de daaromtrent bestaande voorschriften. Het is verboden vischafslag te houden op eene andere dan de door of vanwege den havenmeester in de vischhal aan te wijzen plaats. Voor zoover voor het gebruik van de vischhal nadere voorschriften noodig zijn, worden zij door den Minister vastgesteld. Het is verboden in strijd met die voorschriften te handelen”.

zoo luidt het in 1899 vastgestelde artikel 22:

„De verkoop van de visch geschiedt publiek in de vischhal door de daartoe van Rijkswegen aangestelde beambten. In dit reglement worden schaal- en schelpdieren met visch gelijkgesteld.

„Het is verboden zonder vergunning van den Directeur, in de visschershaven:

„a. op andere wijze visch te verkoopen of te koopen;

„b. visch te vervoeren anders dan van de vaartuigen naar de vischhal ten verkoop, of ter verzending, na den verkoop.

„Voorschriften betreffende den verkoop van de visch en het gebruik van de vischhal worden door den Minister vastgesteld.

„Het is verboden in strijd met deze voorschriften te handelen.”

Het verschil tusschen de beide regelingen springt in het oog.

Terwijl het artikel van 1896 den onderhandschen verkoop van in de haven aangevoerde visch vrijliet, wordt deze wijze van verkoop voor alle visschers die in de haven komen thans verboden.

Terwijl art. 22 van het reglement van 1896, behoudens de door den havenmeester aan te wijzen plaats, ieder vrijliet de door hem in de haven aangebrachte visch zelf af te slaan of door iemand te zijner keuze te doen afslaan, wordt afslag nu alleen toegelaten, indien ze geschiedt door de van Rijkswegen daartoe aangestelde beambten.

Eindelijk wordt het vervoeren van in de haven aangebrachte visch verboden, indien dit niet ten doel heeft visch te brengen van de vaartuigen naar de hal, of — na den publieken verkoop — van de hal naar een middel van vervoer.

Deze bepalingen riepen ernstige protesten in het leven, die geuit werden in de dagbladen en in de thans voorliggende adressen.

§ 2. De grieven, in de verschillende adressen geuit, komen in hoofdzaak neer op het volgende:

I. De Regeering tracht zich bij het gewraakte artikel 22 den alleenhandel in visch te verzekeren.

II. De commissionnaires in visch te IJmuiden, die vroeger ook als afslagers opraden en geld verdienden, worden door het zoeven genoemde art. 22 zonder toekeuring van eenige schade-loosstelling uit dit deel van hun bedrijf gezet en voor het vervolg verstoken van de voordeelen, die zij daarmede tot nu toe behaalden.

III. De vrijheid van handel wordt aan banden gelegd in dier voege dat de visscher, die van de haven te IJmuiden gebruik maakt, daardoor verplicht wordt de door hem aangebrachte visch op geen andere wijze te verkoopen dan langs den weg van publieken afslag door van 's Rijkswegen aangestelde beambten.

Onderhandsche verkoop van visch is als regel uitgesloten, al heeft de directeur de bevoegdheid, bij gunstige beschikking afwijking toe te staan van de strenge bepaling van art. 22.

Voor het recht, dat de visscher vroeger had om met de door hem gevangen visch te handelen zooals het meest met zijn belang strookte, is alleen de mogelijkheid van ambtelijk gunstbetoon in de plaats getreden.

IV. Voor den afslag zal een exorbitant hoog en vast recht worden geheven, dat zich nimmer, gelijk bij vrijen handel, zal plooiën naar de omstandigheden, doch dat, omdat daaraan geen ontkomen zal zijn, zal werken en drukken, als een invoerrecht op de te IJmuiden aangebrachte visch.

V. De door de Regeering getroffen maatregelen strooken niet met hetgeen door de wetgevende macht is gewild.

VI. De door de Regeering genomen maatregelen strooken niet met de adviezen, gegeven door het College voor de Zeevisscherijen.

VII. Het Rijk doet den commissionnaires in visch te IJmuiden deloyale concurrentie aan, door niet alleen den vischafslag in handen te nemen, maar ook te zorgen voor manden, voor crediet en voor vletterlieden.

VIII. De commissionnaires zijn blootgesteld aan kwellingen en willekeur van de zijde der Rijksbeambten bij de visschershaven.

§ 3. Verscheidene van deze bezwaren zijn blijkbaar ongegrond. Zoo bijv. de grief, onder I vermeld. Dienaangaande kan worden volstaan met verwijzing naar bladz. 2 der Nota van Inlichtingen van 19 Juni 1899, waar terecht wordt betoogd, dat de Staat, ook volgens de nieuwe regeling, noch visch koopt, noch visch voor eigen rekening verkoopt. Zoo ook de aanmerking, onder VI genoemd; immers de Regeering is volstrekt niet verplicht, de adviezen van het College voor de Zeevisscherijen te volgen.

Andere klachten, met name die onder VII, hebben betrekking op maatregelen van verweer, die de Regeering wel moest nemen naar aanleiding van de tegenwerking, welke de Rijksvischafslag ondervond juist van de zijde van hen, die zich nu over de genomen maatregelen komen beklagen.

Eindelijk zijn er grieven der adressanten, die een nader onderzoek vereischten. Voornamelijk gelden zij de vraag, of door art. 22 van het Koninklijk besluit van 25 Maart 1899 de vrijheid van handelen niet meer is beperkt dan tot bereiking van het door Regeering en Volksvertegenwoordiging beoogde doel noodig was te achten.

Met het onderzoek van deze vraag vooral heeft Uwe Commissie zich beziggehouden. Intusschen brachten verschillende omstandigheden herhaaldelijk vertraging in dit onderzoek. Reeds spoedig nadat de inlichtingen der Regeering in onze handen waren gesteld, werd een der adressanten te rade, eene strafvervolgung uit te lokken. Het kwam ons wenschelijk voor, de uitspraak van den rechter in deze procedure af te wachten. Toen, naar aanleiding van de inlichtingen, door de Regeering op 11 Januari 1900 verstrekt, de zaak een onderwerp van overweging uitmaakte in de Eerste Kamer, scheen het ons raadzaam, de behandeling in dat College te laten afloopen alvorens onzerzijds een oordeel uit te spreken. Eindelijk verloor de Commissie een van hare leden, daar jhr. mr. RETHAAN MACARÉ ophield lid der Kamer te zijn.

Toen de Commissie weder was aangevuld en hare werkzaamheden zou voortzetten, was inmiddels het Koninklijk besluit van 23 April 1900 (*Staatsblad* n. 71) uitgevaardigd, waarbij art. 22 van het Reglement van politie voor de visschershaven te IJmuiden werd gewijzigd.

Dit art. 22 luidt thans:

„De publieke verkoop van de visch geschiedt door tusschenkomst van de daartoe van Rijkswegen aangestelde beambten en overeenkomstig de daarvoor door den Minister nader vast te stellen bepalingen.

„Het is verboden binnen de grenzen van de visschershaven visch publiek te verkoopen op andere wijze dan in het eerste lid is bepaald”.

Door deze wijziging is de stand der zaak geheel veranderd. Het schijnt ons doelloos, thans nog over de ingetrokken bepaling in nadere beschouwingen te treden. Veeleer dient te worden afgewacht, welke uitkomsten de nieuwe bepaling in de praktijk zal opleveren. Er bestaat grond voor de verwachting, dat, nu de voornaamste grieven, tegen het oude art. 22 aangevoerd, zijn opgeheven, te IJmuiden een meer bevredigende toestand zal intreden. Op dit oogenblik bestaat er, naar het oordeel van Uwe Commissie, voor de Kamer geen aanleiding, omtrent de nieuwe regeling eene meening uit te spreken.

Op deze gronden geeft Uwe Commissie der Kamer in overweging:

1. den Minister van Waterstaat, Handel en Nijverheid dank te zeggen voor de door Zijne Excellentie bij Nota van 19 Juni 1899 verstrekte inlichtingen;

2. afschrift dezes aan genoemden Heer Minister te doen toekomen.

Aldus vastgesteld den 7 Juni 1900.

TAK VAN POORTVLIET.
HARTE VAN TECKLEBURG.
DRUCKER
LIEFTINCK.
VAN ASCH VAN WIJCK. (Wijk)